

ΟΣΤΡΑΚΑ ΜΕΓΑΡΙΚΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΜΟΡΓΟ*.

(Λεῦκες - Ἀγία Εἰρήνη).

Όταν τὸ 1979 ἄρχισαν στὴν Ἀμοργὸ συστηματικὲς ἀνασκαφὲς στὴ θέση Λεῦκες - Ἀγία Εἰρήνη¹ βρέθηκαν γιὰ πρώτη φορὰ ἀρκετὰ ὄστρακα ἀπὸ ἀγγεῖα Ἑλληνιστικῶν χρόνων τοῦ λεγόμενου «μεγαρικουῦ»² τύπου ἢ «ἰωνικὴ κεραμεικὴ».

Μὲ τὰ εὑρήματα αὐτὰ προστίθεται καὶ ἡ Ἀμοργός, τὸ ἀνατολικώτερο νησί τῶν κυκλάδων, στὸν κατάλογο τῶν τόπων προέλευσης «μεγαρικῶν» σκύφων. Ἀπὸ τὸ σχῆμα κυρίως καὶ ἀπὸ τὰ διακοσμητικὰ θέματα, τὰ «μεγαρικὰ» ὄστρακα ἀπὸ τὴν Ἀμοργὸ ἐντάσσονται στὸν κύκλο τῶν γνωστῶν ὡς «Ἀθλιακοῦ - Ἰωνικοῦ» τύπου³.

Ἀπὸ τίς Κυκλάδες, γνωστὰ ὡς σήμερα εἶναι μόνο μερικὰ ὄστρακα ἀπὸ τὴ Σίφνο⁴. Ἀπεικονισμένα σὲ ἀνασκαφικὲς ἐκθέσεις, ἀναφέρονται καὶ ὄστρα-

*Τὴν Καθηγήτριά μου κ. Αἴλα Μαραγκοῦ εὐχαριστῶ θερμὰ γιὰ τῆς παρατηρήσεις της καὶ διορθώσεις στὸ κείμενο τῆς ἐργασίας μου καθὼς καὶ γιὰ τίς διευκολύνσεις ποῦ μοῦ παρεῖχε κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐρευνᾶς μου στὴν Ἀμοργὸ. Οἱ φωτογραφίες τῶν ὄστράκων 14, 15, 17-19, 22-27, 32-35, 38, 40, 45, 47, ἔγιναν ἀπὸ τὸ φωτογράφο τοῦ Πανεπιστημίου κ. Γ. Χουλιάρα, τῶν ὄστράκων ἀρ. 1-3, 6-11, 12, 16, 20, 28, 30, 42-44, ἀπὸ τὸ φοιτητὴ Πέτρο Σαμσάρη, καὶ τῶν ὄστράκων ἀρ. 4, 5, 13, 21, 39, 41, 48, 49, ἀπὸ τὸν Ἀμοργινὸ μαθητὴ Γ. Δεσποτίδη.

Ἔτσι τὰ σχέδια τῶν ὄστράκων ἔγιναν ἀπὸ τὸ φίλο σχεδιαστὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ι. Διαμαντόπουλο. Ὅλους τοὺς εὐχαριστῶ θερμὰ.

1. Γιὰ τίς ἀνασκαφικὲς ἐρευνες στὴν Ἀμοργὸ βλ. Αἴλας Μαραγκοῦ, "Ἐκθεση γιὰ τὴν ἀνασκαφὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων στὴν Ἀμοργὸ (Λεῦκες - Ἀγία Εἰρήνη 1979, Δωδώνη τόμος Θ' 1980, σ. 175 κέ. (στὸ ἐξῆς: "Ἐκθεση 1979)". Ἐπίσης Α. Μαραγκοῦ, Δωδώνη, τόμος Ι, 1981, σ. 491 κέ. "Ἐκθεση γιὰ τὴν ἀνασκαφὴ τοῦ Παν/μίου Ἰωαννίνων στὴν Ἀμοργὸ (Λεῦκες - Ἀγία Εἰρήνη 1980) (στὸ ἐξῆς: "Ἐκθεση 1980)".

2. Γιὰ τὸν ὄρο «Μεγαρικὰ» καὶ τίς ἀντίστοιχες ὀνομασίες τῶν ἀγγείων αὐτῶν ἀπὸ ἀρχαίους συγγραφεῖς καθὼς καὶ γιὰ τὴν ὀρολογία ποῦ χρησιμοποίησε κατὰ καιροὺς ἡ ἔρευνα βλ. τελευταῖα. Susan I. Rotroff. Hellenistic Pottery, Athenian and Imported Mold-made bowls, 1982 στὴ σειρά. The Athenian Agora, τομ. XXII. σελ. 2 (μὲ ὅλη τὴν παλιότερη βιβλιογραφία).

3. Délos XXXI, Alfred Laumonier, La ceramique Hellenistique à Reliefs. I. Ateliers «Ioniens». Paris 1977.

4. J. K. Brock, G. Mackworth Young: Excavations in Siphnos σελ. 58 κέ. «Megarian bowls» στὸ BSA, XLIV, 1949.

κα ἀπὸ τῆ Χίο¹ καὶ τὴν Κρήτη². Ὅμοια ἀγγεῖα ἔχουν βρεθεῖ καὶ στὸν Ἴωνικὸ χῶρο, στὴν Ἐρεσο³, στὴ Λάβρανδα⁴, στὴ Σάμο⁵ καὶ στὴν Κνίδο⁶. Συγγενικὰ διακοσμητικὰ θέματα ἀπαντοῦν καὶ στὴ Μίλητο⁷, Δίδυμα⁸, στὸ Πέργαμο⁹, στὴν Ταρσό¹⁰, στὴ Σαμάρεια¹¹ καὶ στὴν Ἀντιόχεια¹².

Ἐξετάζοντας στὸ σύνολό της τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς κεραμεικῆς τίθενται ἐρωτήματα στὰ ὁποῖα ἡ ἔρευνα δὲν ἔχει δώσει ἀκόμα κάποια ἀπάντηση. Τέτοια προβλήματα εἶναι ἡ σημασία τῆς μαζικῆς παραγωγῆς τῶν ἀγγείων, ὁ τρόπος διακίνησής τους, καθὼς καὶ ἡ μεγάλη ποικιλία τους σὲ σχέση μὲ τὸ χρηστικὸ τους προορισμό¹³.

Ἡ ἔλλειψη δημοσιευμένου ὕλικου ποὺ ὀφείλεται τόσο στὶς περιορισμένες

1. I.K. Anderson with M.S.F. Hood and J. Boardman: Excavations on the Kofina Ridge, Chios. BSA, XLIX, 1954, σ. 165 «Megarian bowls» πίν. 14d.

2. B. Homann - Wedeking, «A Kiln Site at Knossos» BSA, 45, 1950, σελ. 188. P. J. Callaghan: KRS 1976: Excavations at a Shrine of Glaukos, Knossos BSA, 73, 1978, σελ. 1-29.

3. G. Seiterle: Die Sog. Ionische Gattung der «delischen» Reliefbecher stammt aus Ephesos, στὸ Mitteilungen des Deutschen Archäologen - Verbandes e.v., 12, 1. Juni: 1981 σελ. 27. Ἐπίσης τοῦ ἴδιου, «Das Hauptstadttor von Ephesos, στὸ Ant. K., 1982, σελ. 148, 149, πιν. 26_g.

4. P. Hellström, Labraunda, Swedish Excavations and Researches II, 1: Pottery of Classical and Later Date, Terracotta, Lamps and Glass, Lund 1965 (στὸ ἐξῆς Labraunda II₁).

5. R. Tölle - Kastenbein, Das Kastro Tigani, Samos XIV, 1974, σελ. 156-158. Eik. 203, 252, 253, 254. (Στὸ ἐξῆς Samos XIV).

6. Iris Cornelia Love: Knidos - Excavations in 1967, στὸ Türk Arkeoloji Dergisi, XVI, 1967, σελ. 139, εἰκ. 44, 45. Ἐπίσης Türk Arkeoloji Dergisi, 21, 1974, σελ. 85, κέ. ὅπου καὶ βιβλιογραφία γιὰ τὶς ἀνασκαφικὲς ἔρευνες στὴν Κνίδο.

7. K. Tuchelt, Didyma, Bericht über die Arbeiten 1969/70 mit Beiträgen von Helga Gesche und Wolfgang Günther, Ist. Mitt., 21, 1971 σελ. 72. Ἐπίσης βλ. Ist. Mitt. 30, 1980, σελ. 132 κέ., πίν. 55, 56.

8. Γιὰ τὴ Μίλητο βλ. Jürgen Kleine, Milet südschnitt 1968-1973, στὸ Ist. Mitt., 29, 1979, σελ. 153 κέ., πίν. 42, 43.

9. A. Conze, Altertümer von Pergamon, I, 2: Stadt und Landschaft, Berlin 1913 σελ. 273-276. - AvP, XI, 1, (1968) σελ. 124, 130-131, 138-139, 143-144.

10. F.F. Jones: Excavations at Cölzu Kule Tarsus, I, The Hellenistic and Roman Periods, Princeton 1950, σελ. 163-165, 221-225 εἰκ. 128-131.

11. G. W. Crowfoot: Samaria - Sebaste, Reports III: The Objects from Samaria, London 1957, σελ. 272 κέ. (στὸ ἐξῆς Samaria III).

12. F. O. Waagø: Ceramics and Islamic Coins, Princeton 1948, στὴ σειρὰ Antioch on the Orontes, IV, I. σελ. 29-31, πίν. 9-15. (στὸ ἐξῆς Antioch IV).

13. G. Siebert, Les bols à reliefs: Une industrie d'art de l'époque Hellenistique: στὸ Céramiques Hellénistiques et Romaines. Centre de recherches d'histoire ancienne, Vol. 36, ὅπου θέτει τὰ προβλήματα τῆς παραγωγῆς τῶν σκύφων μὲ ἀνάγλυφη διακόσμηση.

συστηματικὲς ἀνασκαφὲς στὶς Κυκλάδες, ἀλλὰ καὶ στὸν τρόπο ποὺ ἀντιμετώπιζαν συχνὰ οἱ ἐρευνητὲς εὐρήματα αὐτοῦ τοῦ εἴδους, εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ μὴ ἔχουν μελετηθεῖ ὡς τώρα συνολικὰ τὰ «μεγαρικὰ» ἀγγεῖα ἀπὸ τὶς Κυκλάδες καὶ γενικώτερα ἢ ἴδια ἢ Ἑλληνιστικὴ κεραμεικὴ.

Ἡ πρώτη παρουσίαση τῶν «μεγαρικῶν» ἀπὸ τὶς Λεῦκες - Ἀγία Εἰρήνη Ἀμοργοῦ, κατάλογος τῶν εὐρημάτων κατὰ τὴν περιγραφικὴ συγκριτικὴ μέθοδο, ἀποβλέπει κυρίως στὸ νὰ κάμει γνωστὸ τὸ ὕλικό καὶ στὸ νὰ θέσει ὀρισμένα προβλήματα ποὺ συνδέονται μὲ τὴν παρουσία αὐτῶν τῶν εὐρημάτων σὲ ἓνα ὀρισμένο γεωγραφικὸ χῶρο.

Τὰ ἐργαστήρια παραγωγῆς τῶν ἀγγείων αὐτῶν δὲν ἔχουν ἐντοπιστεῖ ἀκόμα στὸ νησιώτικο χῶρο. Εἶναι ὡστόσο γνωστὸ ὅτι μεγάλη ποσότητα διαμετακομιζόταν μέσω τῆς Δήλου¹. Σὲ πρόσφατη ἀνακοίνωση τοῦ Seiterle γιὰ τὶς ἀνασκαφικὲς ἐρευνες στὴν Ἐφεσο, διατυπώνεται ἡ ὑπόθεση ὅτι ὕστερα ἀπὸ τὴ μεγάλη ποσότητα ὕλικου ποὺ βρέθηκε πρόσφατα, πιθανὸν νὰ ἀναθεωρηθεῖ ἡ παλιὰ ὀνομασία «ἰωνικός - Δηλιακός» τύπος καὶ νὰ ἀποδειχθεῖ ὅτι τὰ ἀγγεῖα αὐτὰ κατασκευαζόταν στὴν Ἐφεσο².

Γιὰ τὰ Ὕστρακα ἀπὸ τὴν Ἀμοργὸ τὰ ἀνασκαφικὰ δεδομένα³ δὲ μᾶς βοηθοῦν στὴ χρονολόγησή τους. Ἡ ἀνασκαφὴ λόγω τῆς ἰδιομορφίας τοῦ ἐδάφους, περιορίστηκε σὲ μικρὸ βάθος ὅπου τὰ στρώματα ἦταν διαταραγμένα⁴. Ἀλλωστε καὶ τὸ ἴδιο τὸ ὕλικό δὲ μᾶς δίνει τὴ δυνατότητα γιὰ περισσότερες πληροφορίες. Δὲν σώζεται κανένα ἀκέραιο ἀγγεῖο καὶ τὰ περισσότερα θραύσματα προέρχονται ἀπὸ τὸ τμήμα κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος τοῦ ἀγγείου, τὸ ὁποῖο φέρει διακόσμηση σὲ ὀριζόντιες ζώνες. Τὰ θέματα μὲ τὰ ὁποῖα διακοσμοῦνται οἱ ζώνες εἶναι κοινὰ καὶ ἐπαναλαμβάνονται μεμονωμένα σὲ διάφορα ἐργαστήρια, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τόπο καὶ χρόνο. Ἀπὸ τὰ διακοσμητικὰ θέματα στὸ σῶμα τὰ Ὕστρακα ἀρ. 28, 29, 30, τὰ ὁποῖα φέρουν διακόσμηση γνωστὴ ὡς «long-petal», μοροῦν νὰ χρονολογηθοῦν μὲ σχετικὴ ἀκρίβεια μετὰ ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 2ου αἰ. π.Χ⁵.

1. G. Siebert, ὁ.π. σελ. 65, U. Hausmann, Gnomon, 53, 1981, σελ. 163.

2. G. Seiterle, Mitteilungen des Deutschen Archäologen - Verbandes e.v., 12, 1 σελ. 27.

3. Ἐκθεση 1979, σελ. 181, 185, 186, 187, 189.

Ἐκθεση 1980, σελ. 494, 496, 497, 500.

4. Ἐκθεση 1979, σελ. 181.

Ἐκθεση 1980, σελ. 497.

5. Βλ. Agora XXII, σελ. 9, 10 (γενικὰ γιὰ τὴ χρονολόγησι τῶν «μεγαρικῶν») καὶ Appendix σελ. 107 κέ. ὅπου ἡ συγγραφέας δίνει τὶς ἀναθεωρημένες χρονολογήσεις σχετικὰ μὲ τὰ «πηγάδια» τῆς Ἀρχαίας Ἀγορᾶς.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

Τὰ ὄστρακα πού ἔχουν βρεθεῖ στίς Λεῦκες εἶναι 120¹. Ὅλα σχεδόν ἀνήκουν σέ διαφορετικά ἀγγεῖα, ἐκτός ἀπό μερικά πού ἀποσπασματικά συνανήκουν, χωρίς νά εἶναι δυνατὸ νά συμπληρωθεῖ κανένα ἀκέραιο ἀγγεῖο. Ἀπὸ τὸ μικρὸ πᾶχος τῶν τοιχωμάτων καθὼς καὶ τὴν τομὴ τοῦ χεῖλους, συμπεραίνουμε ὅτι ὅλα τὰ θραύσματα προέρχονται ἀπὸ σκύφους.

Τὰ διακοσμητικὰ θέματα εἶναι φυτικά ἐκτός ἀπὸ δύο ὄστρακα τὰ ὁποῖα φέρουν ἔμβριες παραστάσεις. Στὸν κατάλογο πού ἀκολουθεῖ ἀναφέρονται τὰ καλύτερα διατηρημένα ὄστρακα μὲ ἀΐζοντα ἀριθμὸ καταλόγου καὶ ἀριθμὸ εὐρητηρίου ἀνασκαφῆς.

Ἐπειδὴ τὰ ὄστρακα εἶναι πολὺ μικρά, ἀπὸ τίς διαστάσεις τους δίνονται μόνο τὸ ὕψος καὶ τὸ πλάτος, ἢ ὀριζόντια διάσταση τοῦ ἀγγείου.

Ἡ παρουσίαση τῶν ὄστράκων ἀκολουθεῖ μιὰ σειρά, ἢ ὁποῖα βασίστηκε κυρίως σέ δύο στοιχεῖα: Πρῶτον στὸ τμήμα τοῦ ἀγγείου ὅπου ἀνήκει τὸ ὄστρακο (τμήμα ἀπὸ τὸ χεῖλος ἢ τὸ σῶμα τοῦ ἀγγείου) καὶ δεύτερον στὰ διακοσμητικὰ θέματα (μαϊάνδρῳ, ρόδακες, φυτικά θέματα κ.ἄ.), ὅσο ἐπέτρεπε τὸ ἴδιο τὸ ὕψος.

I. ΘΡΑΥΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΧΕΙΛΟΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΖΩΝΗ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΑΥΤΟ.

A. Διακόσμηση: Μαϊάνδρος.

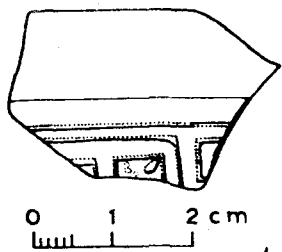
- Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 80/Πμ 34. Διαστ. ὕψ. 0.022μ., πλ. 0.034μ. (εἰκ. 1, πίν. 1)
Πηλὸς λεπτός, ρόδινο ἀνοιχτοῦ χρώματος. Γάνωμα καστανομέλανο, ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ, θαμπό. Σῶζεται μέρος ἀπὸ τὴ διακοσμητικὴ ζώνη κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἀπ' τὴν ὁποῖα ἀπλῶς διαπιστώνουμε τὸν τύπο τοῦ μαϊάνδρου. Εἶναι ἀπλὸς καὶ στὰ διάκενα μεταξὺ τῶν ἀγκυλώσεων φέρει χιαστὸ ἀστερίσκο σὲ τετράγωνο πλαίσιο.

Γιὰ μαϊάνδρῳ σὲ ὀριζόντια ζώνη βλ. Agora XXII, πίν. 67, ἀρ. 391, σελ. 90, Samaria III, εἰκ. 63, 1. BSA, XLIV, 1949, σελ. 58, πίν. 21, ἀρ. 8, Labraunda II, πίν. 9, ἀρ. 104, 105, 106, 107.

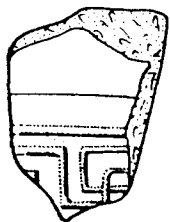
Τὰ ὄστρακα πού ἀκολουθοῦν φέρουν τὸν ἴδιο τύπο μαϊάνδρου.

- Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 81/Πμ 16. Διαστ. ὕψ. 0.027μ., πλ. 0.019μ. (εἰκ. 1, πίν. 1)

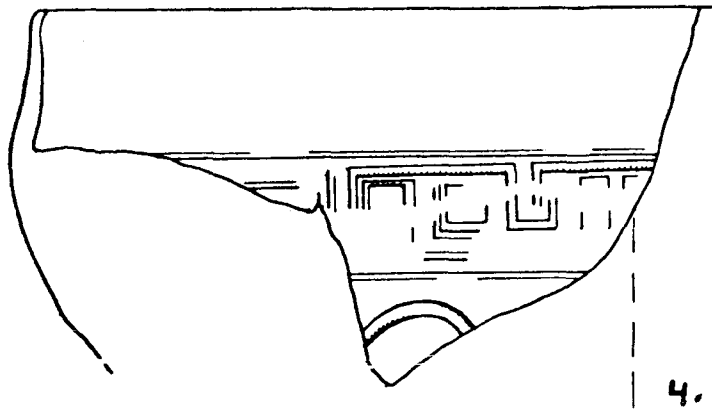
1. Προέρχονται ὅλα ἀπὸ τίς τρεῖς ἀνασκαφικὲς περιόδους: Ἀπὸ τὸ 1979 54 ὄστρακα, ἀπὸ τὸ 1980 35, ἀπὸ τὸ 1981 31. Ὁ ἀριθμὸς καταλόγου ἀνασκαφῆς πού ἔχει δοθεῖ στίς ἀνασκαφικὲς ἀ' Ἐκθέσεις 1979, 1980» ἔχει ἀντικατασταθεῖ ἀπὸ τὸν ὀριστικὸ ἀριθμὸ εὐρητηρίου ἀνασκαφῆς.



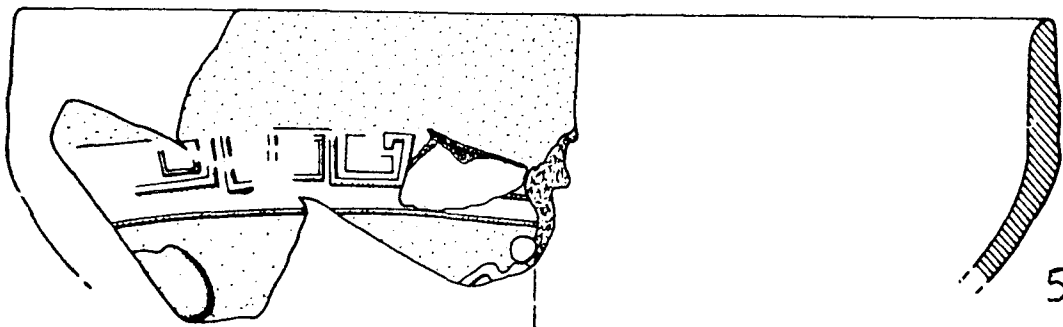
1.



2.



4.



5.

Πηλός με ελάχιστη μίκα, ρόδινου χρώματος. Γάνωμα καστανέρυθρο, έσωτερικά και έξωτερικά.

3. 'Αριθ. Εύρ. ΑΕ 81/Πμ 6+ ΑΕ 80/Πμ 29. Διαστ. ύψ. 0.036 μ., πλ. 0.028 μ. (πίν. 1)

Πηλός λεπτός με μίκα, τεφροῦ χρώματος. Γάνωμα καστανομέλανο έσωτερικά και έξωτερικά όχι καλά διατηρημένο. 'Η μετάβαση από τὸ χειλός στο σῶμα δηλώνεται με έλαφρά ανάγλυφη ταινία. 'Η διακοσμημένη επιφάνεια κάτω από τὸ χειλός είναι αρκετά φθαρμένη και με δυσκολία διακρίνεται ὁ τύπος τοῦ μαιάνδρου.

'Από τὸ ἴδιο άγγείο προέρχεται τὸ θραῦσμα άρ. 3α, ύψ. 0.015μ., πλ. 0.020 μ.

4. 'Αριθμ. Εύρ. ΑΕ 79/Πμ 39. Διαστ. ύψ. 0.045μ. πλ. 0.085μ. (είκ.1, πίν.1)

Πηλός με μίκα, ρόδινου χρώματος. Συγκολλημένο από έξκομμάτια. 'Υπάρχουν μικρότερα θραύσματα που συνανήκουν αλλά δέν έχουν συγκολληθεῖ.

5. 'Αριθ. Εύρ. ΑΕ 79/Πμ 48. Διαστ. ύψ. 0.049μ., πλ. 0.078μ. (είκ. 1, πίν.1)

Βλ. «'Εκθεση 1979», σελ. 185, πίν. 15.

Πηλός με μίκα, τεφροῦ χρώματος. Συγκολλημένο από πέντε κομμάτια. 'Η επιφάνεια τοῦ ὀστράκου είναι πολύ διαβρωμένη και μόλις διακρίνεται ὁ τύπος τοῦ μαιάνδρου. 'Από τὴ διακόσμηση στο σῶμα σώζονται ελάχιστα ἔχνη πιθανόν από παράσταση με ἔμβιες μορφές.

Πρβλ. Délos XXXI, πίν. 37, άρ. 3242, 3244.

Β. Διακόσμηση: 'Ιωνικό κυμάτιο.

Τὸ θέμα είναι από τὰ επικρατέστερα σέ διακοσμητικὴ ζώνη κάτω από τὸ χειλός. Και στις Λευκές - 'Αγία Ειρήνη αριθμητικά πλεονάζουν τὰ ὀστρακα που φέρουν ἰωνικό κυμάτιο.

6. 'Αριθ. Εύρ. ΑΕ 80/Πμ 9. Διαστ. ύψ. 0.039μ., πλ. 0.035μ. (είκ.2, πίν.2)

Πηλός λεπτός με ελάχιστη μίκα, άνοιχτοῦ ρόδινου χρώματος. Γάνωμα μελανό έσωτερικά και έξωτερικά, θαμπό.

Πρβλ. Délos XXXI, πίν. 36, άρ. 866-996.

7. 'Αριθ. Εύρ. ΑΕ 81/Πμ 19. Διαστ. ύψ. 0.035μ., πλ. 0.033μ. (πίν. 2)

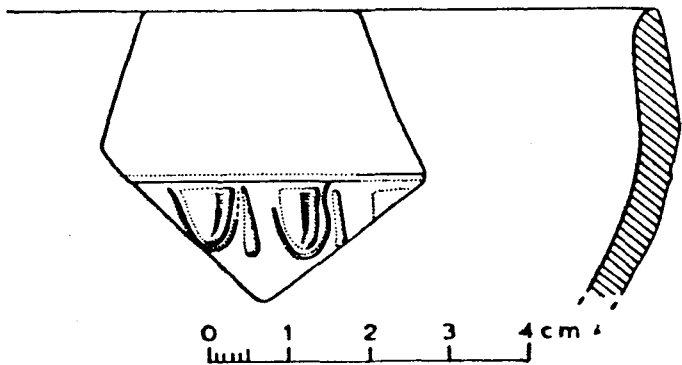
Πηλός με μίκα, ρόδινου χρώματος. Γάνωμα καστανομέλανο. Τὸ κυμάτιο άπλό.

8. 'Αριθ. Εύρ. ΑΕ/79/Πμ. 1. Διαστ. ύψ. 0.040μ., πλ. 0.038μ. (είκ.2, πίν.2)

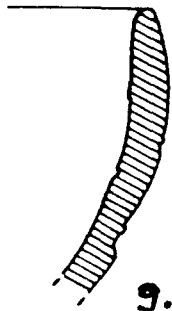
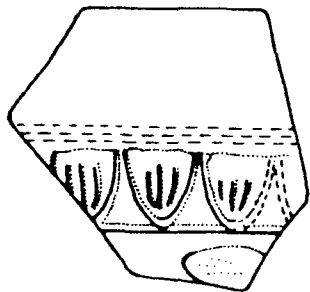
Βλ. «'Εκθεση 1979», σελ. 187, είκ. 7, πίν. 15, άρ. Κατ. Β2.

Πηλός λεπτός με μίκα ρόδινου - ὑποκίτρινου χρώματος. Γάνωμα μελανό, θαμπό. 'Από τὸ κυμάτιο τονίζεται ανάγλυφα τὸ περίγραμμα τοῦ «ῶου». Οἱ «λόγχες» είναι άπλές κάθετες γραμμές δεξιά από τὸ «ῶον».

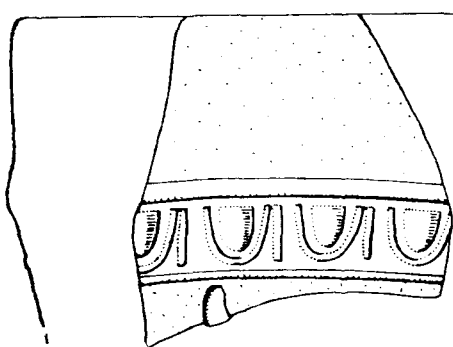
Πρβλ. Délos XXXI, πίν. 73, άρ. 5959.



6.



9.

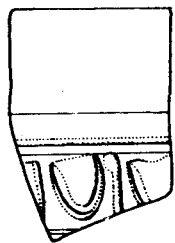


8.

9. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 81 / Πμ 30. Διαστ. ὕψ. 0.051μ., πλ. 0.035μ. (εἰκ.2, πίν.2)
Συγκολλημένο ἀπὸ δύο κομμάτια. Πηλὸς μὲ ἐλάχιστη μίκα, ἀνοιχτοῦ ρό-
δινου χρώματος. Γάνωμα καστανέρυθρο, ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ. Τὸ
κυμάτιο εἶναι συνεχὲς χωρὶς διαχωριστικὲς «λόγχες». Εἶναι τονισμένο
ἀνάγλυφα τὸ περίγραμμα τοῦ «ὠοῦ», τὸ ὁποῖο φέρει ἐσωτερικὰ τρεῖς κά-
θετες ἐλαφρὰ ἀνάγλυφες γραμμὲς διαφορετικοῦ ὕψους.
Πρβλ. Délos XXXI, πίν. 89, ἀρ. 4698, 5674, σελ. 370 «ovnes déformés».
Samos XIV, εἰκ. 255, σελ. 157.
10. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 81 / Πμ 10 Διαστ. ὕψ. 0.035μ., πλ. 0.024μ. (πίν. 2)
Πηλὸς μὲ ἐλάχιστη μίκα, ρόδινου χρώματος. Γάνωμα καστανέρυθρο. Τὸ
χεῖλος εἶναι σὲ συνέχεια μὲ τὸ σῶμα, χωρὶς κλίση.
11. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 81 / Πμ 29. Διαστ. ὕψ. 0.021μ., πλ. 0.030μ. (εἰκ.3, πίν.2)
Πηλὸς μὲ μίκα κιτρινωποῦ σκοτεινοῦ χρώματος. Γάνωμα καστανομέλανο
ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ, θαμπό.
Πρβλ. Délos XXXI, πίν. 20, ἀρ. 5272.
12. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 79 / Πμ 2. Διαστ. ὕψ. 0.035μ., πλ. 0.040μ. (πίν. 2)
Πηλὸς μὲ μίκα, ρόδινου χρώματος. Γάνωμα καστανομέλανο ἐσωτερικὰ
καὶ ἐξωτερικὰ θαμπό.
13. Ἐννέα θραύσματα ἀπὸ τὴν ὀριζόντια ζώνη κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος. Τὸ καθένα
προέρχεται ἀπὸ διαφορετικὸ ἀγγεῖο. Ὅλα φέρουν ἰωνικὸ κυμάτιο. (πίν.3)

Γ. Διακόσμηση: Λέσβιο κυμάτιο.

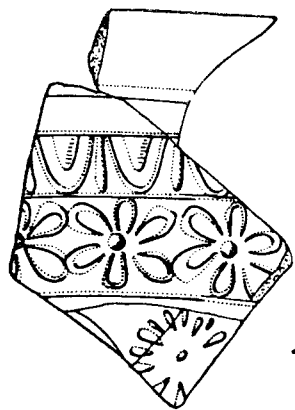
14. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 79 / Πμ3. Βλ. «Ἐκθεση 1979», σελ. 187, εἰκ. 7 καὶ πίν.
15. ἀρ. κατ. Β2. Διαστ. ὕψ. 0.038 μ., πλ. 0.047 μ. (εἰκ. 3 πίν. 3)
Πηλὸς μὲ μίκα, ρόδινου ἀνοιχτοῦ χρώματος. Γάνωμα καστανομέλανο,
θαμπό, ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ.
Πρβλ. Délos XXXI, πίν. 61, ἀρ. 871, σελ. 267 καὶ πίν. 30, ἀρ. 467, σελ.
135. BSA, 76, 1981, πίν. 12,ο.
15. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 81 / Πμ2. (πίν. 3)
Διαστ. πλ. 0.020μ., ὕψ. 0.023μ.
Πηλὸς μὲ ἐλάχιστη μίκα, χρώματος μεταξὺ ρόδινου καὶ ὑποκίτρινου. Γά-
νωμα καστανομέλανο, θαμπό. Σώζεται μέρος μόνο ἀπὸ τὴν ὀριζόντια ζώ-
νη κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος. Οἱ «λόγχες» ἔχουν ἐλαφρὰ κλίση πρὸς τὰ δεξιά.
Πρβλ. Labraunda, II₁, πίν. 9, ἀρ. 108, σελ. 62.
Délos XXXI, πίν. 48, ἀρ. 1712, σελ. 220.
Lilly Ghali - Kahil: La céramique grecque, (fouilles 1911-
1956). Etudes Thasiennes, VII, Paris 1960.
Πίν. LIX, ἀρ. 12, σελ. 133.



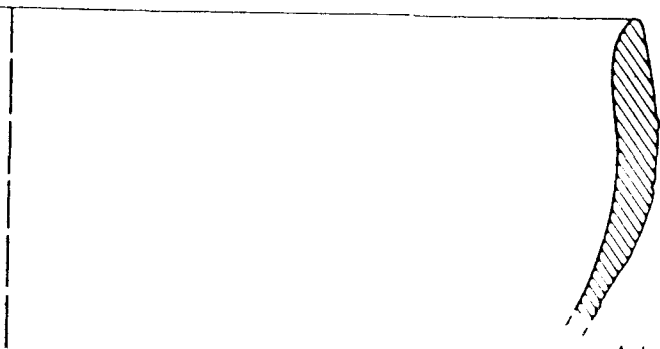
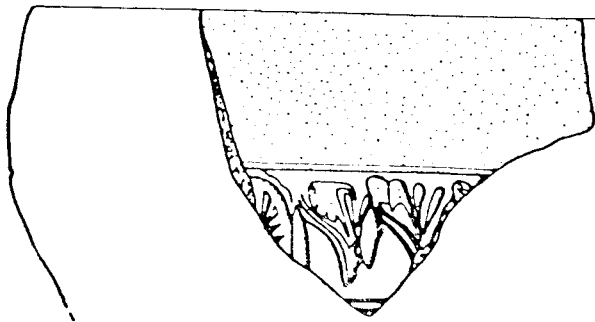
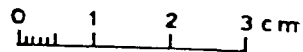
11.



12.



13.



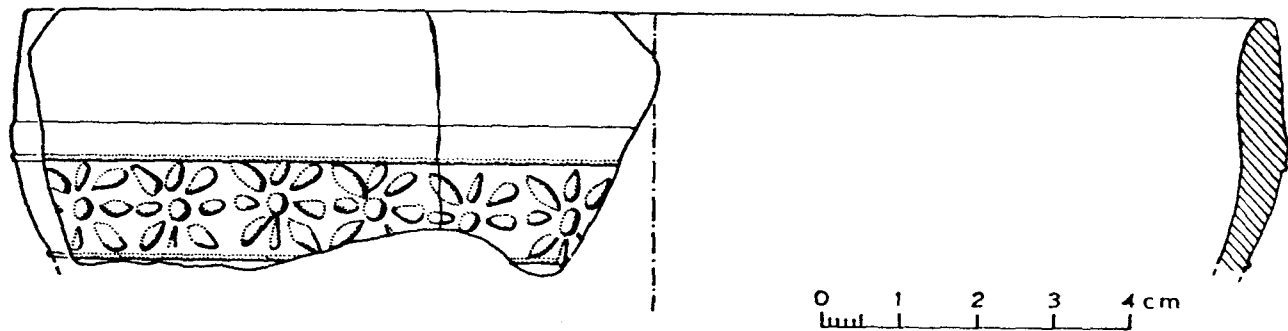
14

Δ. Διακόσμηση: «Σταγόνες - ώά».

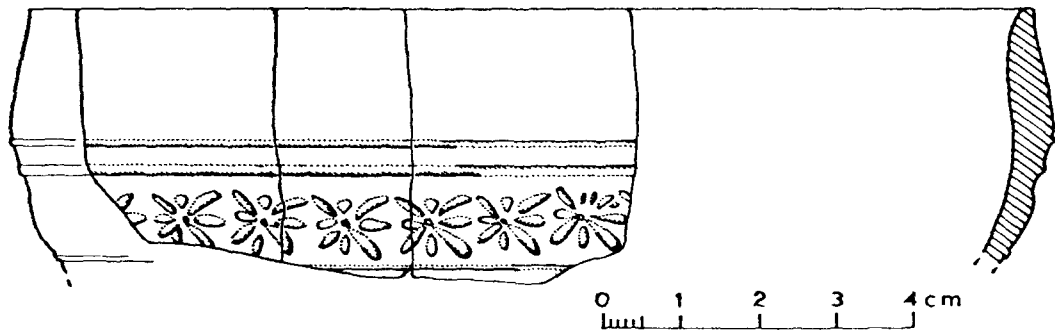
16. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 79/Πμ 23, ΑΕ 79/Πμ30, ΑΕ 80/Πμ24, ΑΕ 79/Πμ 37. Διαστ. μεγ. ὕψ. 0.031μ., πλ. 0.030μ. (πίν. 3)
Τὰ τέσσερα θραύσματα συνανήκουν ἀλλὰ σέ συγκολλοῦνται. Ὁ πηλὸς εἶναι ὑποκίτρινον χρώματος. Ἡ ζώνη κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος φέρει ἀνάγλυφα «σταγόνες καὶ ώά». Πρβλ. Délos XXXI, πίν. 12, 13, σελ. 61.
17. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 81/Πμ 3. Διαστ. ὕψ. 0.032μ., πλ. 0.032μ. (πίν. 3)
Πηλὸς μὲ μίκα, ρόδινου χρώματος. Γάνωμα κοστανομέλανο. Ἡ διακόσμηση τῆς ὀριζόντιας ζώνης εἶναι ἕμοια μὲ τὸ προηγούμενο ἔστρακιο. Ἀπὸ τῆς διακόσμησης τοῦ σώματος σώζονται ἡ κορυφή φύλλου.
Πρβλ. Labraunda II, πίν. 10, ἀρ. 137, σελ. 64.

Ε. Διακόσμηση: Ἄκτινοειδῆ - Ροδακοειδῆ ἄνθη.

18. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 80/Πμ 23. Διαστ. ὕψ. 0.034μ., πλ. 0.068μ. (εἰκ. 4, πίν.4)
Πηλὸς μὲ μίκα, ἀνοιχτοῦ ρόδινου χρώματος. Γάνωμα καστανομέλανο, θαμπό.
19. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 80/Πμ 33 + ΑΕ 80/Πμ 10. Διαστ. ὕψ. 0.038 μ., πλ. 0.068μ. (εἰκ. 4, πίν. 4).
Πηλὸς μὲ μίκα, ρόδινου χρώματος. Γάνωμα καστανέρυθρο. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸ σῶμα στὸ χεῖλος τονίζεται μὲ ἀνάγλυφη ὀριζόντια ταινία. Καὶ στὰ δύο ἔστρακια ἀρ. 18 καὶ 19, τὰ φύλλα τοῦ ὀκτάφυλλου ἀκτινωτοῦ ρόδακιο ἀποδίδονται ἀνάγλυφα χωρὶς ἀπόλυτη συμμετρία.
Πρβλ. Délos XXXI, πίν. 89, ἀρ. 251, 4422, 5674, σελ. 370.
Labraunda II, πίν. 11, ἀρ. 147.
BSA, 73, 1978, πίν. 8.
20. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 80/Πμ 27. Διαστ. ὕψ. 0.052μ., πλ. 0.036μ. (εἰκ.3, πίν.4)
Συνανήκει ἀλλὰ δὲ συγκολλᾶται τὸ θραῦσμα ἀρ. Εὐρ. ΑΕ 81/Πμ 7 (0.020 × 0.020). Πηλὸς μὲ μίκα, ρόδινου χρώματος. Γάνωμα καστανέρυθρο. Κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος τὸ ὁποῖο κάμπτεται ἐλαφρὰ πρὸς τὰ μέσα, ὑπάρχουν τρεῖς συνεχόμενες ὀριζόντιες ζώνες μὲ ἀνάγλυφη διακόσμηση. Ἡ πρώτη φέρει ἰωνικὸ κυμάτιο. Ἡ ἀμέσως ἐπόμενη ροδακοειδὲς κόσμημα μὲ ἕξ φύλλα, στὰ ὁποῖα ἀποδίδεται ἀνάγλυφα μόνον τὸ περίγραμμά τους. Ἀπὸ τὴν τρίτη ζώνη σώζεται μέρος ἀπὸ ἀκτινοειδὲς κόσμημα μὲ δώδεκα μικρὰ φύλλα.
Γιὰ τὸ ροδακοειδὲς κόσμημα βλ. Délos XXXI, πίν. 87, ἀρ. 657, σελ. 362
21. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 79/Πμ 31. Διαστ. ὕψ. 0.034μ., πλ. 0.033μ. (εἰκ. 3, πίν. 4)
Πηλὸς πορτοκαλλόχρους ποὺ πλησιάζει περισσότερο πρὸς τὸ κίτρινο χρώμα. Ἀπὸ τὴν κλίση τοῦ σώματος φαίνεται ὅτι τὸ θραῦσμα προέρχεται ἀπὸ τὸ τμήμα τοῦ ἀγγείου ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος. Τὰ ἀκτι-



18.



19.

νοειδή κοσμήματα αποτελούν μέρος τῆς ὀριζόντιας ζώνης. Ἡ διακόσμηση τοῦ σώματος, ἀδιάγνωστη. Γιὰ τὸ ἀκτινοειδὲς βλ. Theodor Wiegand und Hans Schrader, Priene, Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen in den Jahren 1885-1898. Berlin 1904, σελ. 407, εἰκ. 531. ἀρ. 37, 43.

22. AE 79/Πμ 25: πλ. 0.042 μ., ὕψ. 0.046 μ. (εἰκ. 5, πίν. 4)

Συγκολλημένο ἀπὸ δύο τεμάχια. Πηλὸς μὲ μίχα, τεφροῦ χρώματος. Γάνωμα μελανό, θαμπό. Κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ὑπάρχουν ὀκτάφυλλα ροδακοειδῆ κοσμήματα διαταγμένα σὲ ὀριζόντια ζώνη. Τὰ φύλλα εἶναι στρογγυλά καὶ ἀποδίδεται ἀνάγλυφα μόνον τὸ περίγραμμά τους, τὸ ὁποῖο στὸ κατωτέρω τμήμα ξεφεύγει ἀπὸ τῆ ὀριζόντια διαχωριστικῆ ταινία. Στὴν ἀμέσως ἐπόμενη ζώνη χιαστὰ ρομβοειδῆ κοσμήματα ποὺ σχηματίζονται ἀπὸ κοκκίδες.

ΣΤ'. Διάφορα μεμονωμένα θέματα σὲ ὀριζόντια ζώνη κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος.

23. AE 79/Πμ 24: πλ. 0.047 μ., ὕψ. 0.070 μ. (εἰκ. 5, πίν. 5)

Πηλὸς μὲ μίχα ἀνοιχτοῦ ρόδινου χρώματος. Γάνωμα καστανομέλανο θαμπό στὴν ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια. Σώζεται ὀλόκληρο τὸ ὕψος τοῦ χεῖλους, μὲ παχειὰ τοιχώματα, τὸ ὁποῖο κλείνει ἐλαφρὰ πρὸς τὸ ἐσωτερικό.

Σὲ ὀριζόντια ζώνη κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ὑπάρχει ρομβοειδὲς κόσμημα μὲ ἀνάγλυφες κοκκίδες στὸ ἐσωτερικὸ κάθε ρόμβου καθὼς καὶ ἐκατέρωθεν.

Ἡ ζώνη ὀρίζεται στὸ κάτω μέρος ἀπὸ σειρὰ μὲ κοκκίδες.

Délos XXXI, πίν. 26, ἀρ. 1112, σελ. 115. πίν. 28, ἀρ. 4112, σελ. 120.

24. Ἄριθ. Εὐρ. AE 79/Πμ 46. Διαστ. ὕψ. 0.025μ., πλ. 0.019 μ. (εἰκ. 5, πίν. 5). Βλ. «Ἐκθεση 1979», σελ. 188, εἰκ. 8, ἀρ. Κατ. Β 14.

Πηλὸς μὲ ἐλάχιστη μίχα, ὑποκίτρινου χρώματος. Γάνωμα καστανομέλανο, θαμπό. Τὸ θραῦσμα προέρχεται ἀπὸ τὸ τμήμα τοῦ ἀγγείου ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος. Ἡ διακόσμηση εἶναι διαταγμένη σὲ δύο ὀριζόντιες ζώνες. Ἡ πρώτη ζώνη φέρει καρδιόσχημα ἐλικοειδῆ σὲ ὀριζόντια διάταξη. Ἡ ἐπόμενη ζώνη ἰωνικὸ κυμάτιο.

Γιὰ τὰ καρδιόσχημα κοσμήματα βλ. Samaria III, εἰκ. 63, ἀρ. 13, 14.

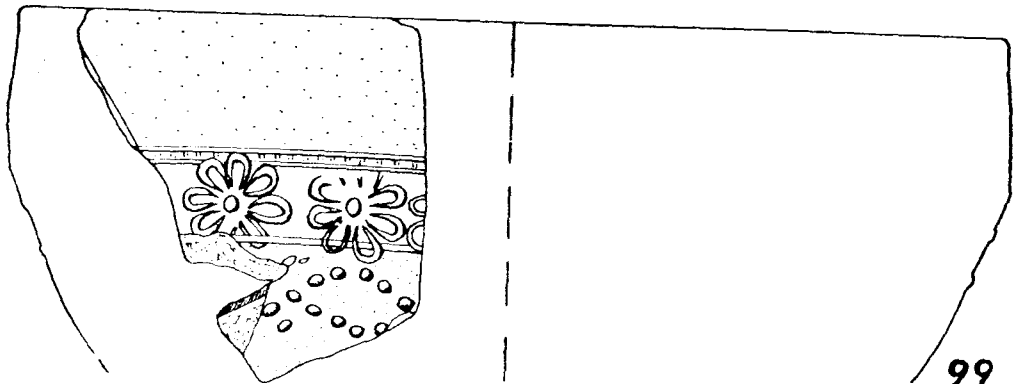
25. Ἄριθ. Εὐρ. AE 80/Πμ 35. Διαστ. ὕψ. 0.018μ., πλ. 0.020 μ. (πίν. 5)

Πηλὸς μὲ μίχα, ρόδινου χρώματος. Γάνωμα καστανέρυθρο ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ.

Πρβλ. Délos XXXI, πίν. 87, ἀρ. 129.

26. Ἄριθ. Εὐρ. AE 79/Πμ 49. Διαστ. ὕψ. 0.013 μ., πλ. 0.015 μ. (πίν. 5)

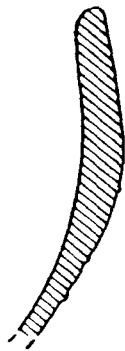
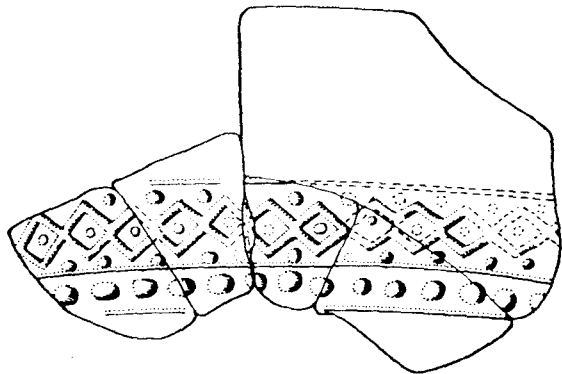
Πηλὸς μὲ μίχα ρόδινου χρώματος. Γάνωμα καστανομέλανο. Τὸ θραῦσμα προέρχεται ἀπὸ τὴν ὀριζόντιαν ζώνη κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος. Ἀπὸ τῆ διακόσ-



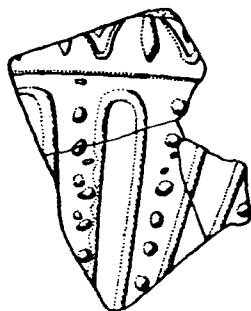
22.



24.



23.



0 1 2 3 cm 29.

 A scale bar with markings at 0, 1, 2, and 3 centimeters. The number '29.' is positioned to the right of the scale.

μηση σώζονται ὄρθια σιγμοειδῆ κοσμήματα πού ἐπαναλαμβάνονται.

Πρβλ. Délos XXXI, πίν. 5, ἀρ. 2119, σελ. 38.

Hama III, εἰκ. 15, 16, ἀρ. 145, σελ. 36.

Antioch, IV, εἰκ. 10, ἀρ. 46.

27. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 79/Πμ 16, Διαστ. ὕψ. 0.035 μ., πλ. 0.035 μ., (πίν. 5)
Πηλός με μίκα, ρόδινου ἀνοιχτοῦ χρώματος. Σώζονται ἔχνη ἀπὸ μελανὸ γάνωμα. Σιγμοειδῆ κοσμήματα περιτρέχουν τὴ ζώνη κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος τὰ ὁποῖα μοιάζουν περισσότερο με ὀκτώσχημα.

II. ΘΡΑΥΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΩΜΑ ΤΟΥ ΑΓΓΕΙΟΥ.

A. Διακόσμηση: Μακρόστενα «γλωσσοειδῆ» φύλλα.

- 28-30. Ἄριθμ. Εὐρ. ΑΕ 80/Πμ 12, ΑΕ 80/Πμ 25, ΑΕ 80/Πμ 26.

Διαστ. μεγ. ὕψ. 0.039 μ., πλ. 0.035 μ. (εἰκ. 5, πίν. 6)

Τὰ τρία θραύσματα, προέρχονται ἀπὸ τὸ ἴδιο ἀγγεῖο. Πηλός με ἐλάχιστη μίκα, ὑποκίτρινου χρώματος πρὸς τὸ φαιό. Τὸ γάνωμα ποικίλλει ἀπὸ καστανέρυθρο ὡς καστανομέλανο. Σώζεται μέρος ἀπὸ τὴν ὀριζόντια ζώνη κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἡ ὁποῖα ἔφερε λέσβιο κυμάτιο. Στὸ σῶμα μακρόστενα «γλωσσοειδῆ» φύλλα πού χωρίζονται μεταξύ τους με ἀνάγλυφες κουκίδες.

Πρβλ. Délos XXXI, πίν. 104, ἀρ. 9415, 4575, σελ. 451.

Agora XXII, πίν. 68, ἀρ. 398, σελ. 91.

31. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 80/Πμ 9 Διαστ. πλ. 0.017 μ., ὕψ. 0.023 μ. (πίν. 6)
Πηλός με μίκα, τεφροῦ χρώματος. Τὸ θραῦσμα προέρχεται ἀπὸ τὸ σῶμα με μέρος ἀπὸ τὴ βάση τοῦ ἀγγείου. Ἡ βάση εἶναι ἀδιακόσμητη. Στὸ σῶμα μακρόστενα γλωσσοειδῆ φύλλα πού χωρίζονται μεταξύ τους με σειρά ἀπὸ ἀνάγλυφες κουκίδες.

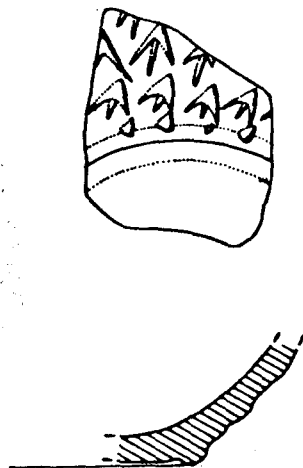
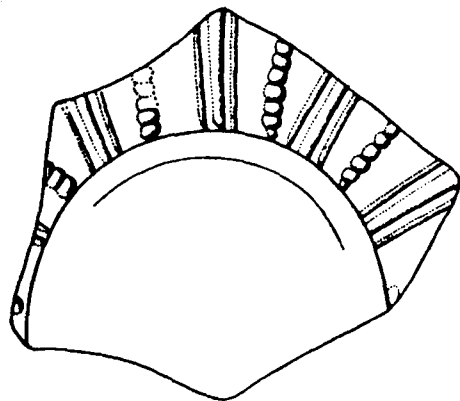
Πρβλ. Seiterle, Die Sog. Ionische Gattung der «delischen» Reliefbecher stammt aus Ephesos, στὸ Mitteilungen des Deutschen Archäologen - Verbandes e.v., 12, I. Juni 1981, σελ. 28, ἴδιος τύπος διακόσμησης σὲ μήτρα ἀπὸ τὴν Ἔφεσσο.

Βλ. Ἐπίσης Charles Kaufmann Williams, II, Corinth 1977, Forum Southwest, στὸ Hesp. 47, 1978, πίν. 3 ἀρ. 29, σελ. 38.

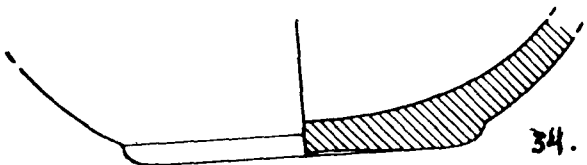
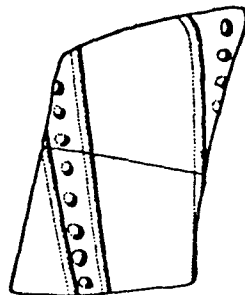
32. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 80/Πμ 5. βλ. «Ἐκθεση 1980», πίν. 4,3

Διαστ. πλ. 0.061 μ., ὕψ. 0.024 μ. (εἰκ. 6, πίν. 6)

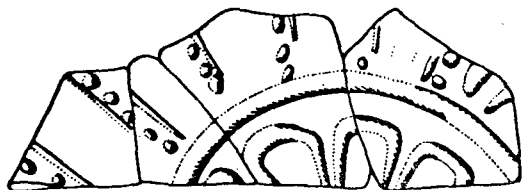
Πηλός με μίκα, χρώματος μεταξύ ρόδινου καὶ πορτοκαλλόχρου. Ἡ ἐπιφάνεια εἶναι ἀρκετὰ διαβρωμένη καὶ δὲ σώζονται καθόλου ἔχνη ἀπὸ γάνωμα. Πρόκειται γιὰ μέρος ἀπὸ τὸ σῶμα καὶ τὴ βάση «μεγαρικοῦ» σκύφου, συγκολλημένου ἀπὸ τέσσερα κομμάτια. Συνανῆκει ἀλλὰ δὲ συγκολλᾶται θραῦσμα ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ ἀγγείου. Ἡ βάση ἔφερε ἀνάγλυφο ρόδα-



35.



34.



32.

κα ἀπ' τὸν ὁποῖο σώζονται οἱ ἀπολήξεις τεσσάρων φύλλων του. Στὸ σῶμα ἢ ἴδια διακόσμηση, ὅπως καὶ στὰ προηγούμενα ὄστρακα. Τὰ «γλωσσοειδῆ» φύλλα εἶναι ἀσυνήθιστα πλατειά. Εἶναι μιὰ παραλλαγή πού δὲν συνατᾶται στὰ διακοσμητικὰ θέματα τῶν ἀγγείων πού βρέθηκαν στὴ Δῆλο, ἀλλὰ καὶ στίς ἄλλες περιοχὲς τοῦ Ἰωνικοῦ - νησιωτικοῦ χώρου.

33. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 81 / Πμ 18. Διαστ. ὕψ. 0.026 μ., πλ. 0.028μ. (πίν. 6)
 Πηλὸς μὲ μίκα, ἔντονου κίτρινου χρώματος. Ἀπὸ τὴν ἀνάγλυφη διακόσμηση σώζεται τὸ ἄνω τμήμα «γλωσσοειδοῦς» φύλλου μὲ ἐσωτερικὸ νεῦρο ἀνάγλυφα ἀποδοσμένο. Ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ ἢ φθορὰ τῆς ἐπιφάνειας τοῦ ἀγγείου δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀναγνώριση τῆς διακόσμησης.
34. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 81 / Πμ 13. Διαστ. διάμ. βᾶσ. 0.046 μ. (εἰκ. 6, πίν. 6)
 Πηλὸς μὲ μίκα, ρόδινου χρώματος. Σώζεται ἢμισὴ βᾶση τοῦ ἀγγείου, ἢ ὁποῖα εἶναι ἀδιακόσμητη. Στὸ σῶμα μακρόστενα «γλωσσοειδῆ» φύλλα μὲ ἐσωτερικὸ νεῦρο, τὰ ὁποῖα ἐναλλάσσονται μὲ σειρὰ ἀπὸ κουκίδες.
 Πρβλ. Délos XXXI, πίν. 104, ἀρ. 4670, σελ. 454.
 Pallas, 14, 1967, πίν. II, ἀρ. 5, σελ. 27.

B. Διακόσμηση: Μικρὰ ἐπάλληλα φύλλα.

Ὁ τρόπος πού ἀποδίδονται τὰ φύλλα ποικίλλει ὅσον ἀφορᾷ τὸ μέγεθος, τὸ σχῆμα καὶ τὸν τύπο (ἐσωτερικὲς νευρώσεις ἢ ὄχι). Σχετικὰ μὲ τὸ θέμα βλ. F. Courby, *Les vases Grècs à reliefs*, Paris, 1922, σελ. 387, εἰκ. 80, ἀρ. 8. Délos XXXI, σελ. 459 κέ.

35. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 81 / Πμ 28. Διαστ. ὕψ. 0.034 μ., πλ. 0.026 μ. (πίν. 7)
 Πηλὸς μὲ μίκα, ρόδινου χρώματος. Γάνωμα ἐρυθρωπὸ διατηρημένο ἀριετὰ καλὰ. Τὸ θραῦσμα προέρχεται ἀπὸ τὴ βᾶση μὲ μέρος ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ ἀγγείου. Ἡ βᾶση, ἀδιακόσμητη, χωρίζεται ἀπὸ τὸ σῶμα μὲ ἀνάγλυφο δακτύλιο. Τὰ φύλλα εἶναι ὀξυκόρυφα μὲ ἓνα κεντρικὸ νεῦρο.
 Πρβλ. Délos XXXI, πίν. 65, ἀρ. 5171, σελ. 281.
 Hama III εἰκ. 15, 16, ἀρ. 141, σελ. 26.
36. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 80 / Πμ 8. Διαστ. ὕψ. 0.002 μ., πλ. 0.006 μ. (πίν. 7)
 Πηλὸς μὲ μίκα, ρόδινου χρώματος. Γάνωμα καστανέρυθρο, θαμπό. Ἡ βᾶση εἶναι ἀδιακόσμητη. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ ὄστράκου εἶναι ἀριετὰ φθαρμένη καὶ μόλις διακρίνεται ὁ τύπος τῶν ἐπάλληλων φύλλων, τὰ ὁποῖα εἶναι ὅμοια μὲ τὸ προηγούμενο ὄστρακο ἀρ. 35.
37. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 81 / Πμ 31. Διαστ. ὕψ. 0.014 μ., πλ. 0.015 μ. (πίν. 7)
 Πηλὸς μὲ μίκα, ρόδινου ἀνοιχτοῦ χρώματος. Γάνωμα καστανομέλανο. Πρόκειται γιὰ μικρὸ θραῦσμα ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ ἀγγείου. Τὰ φύλλα εἶναι ὀξυκόρυφα μὲ διπλὸ περίγραμμα καὶ κεντρικὸ νεῦρο.

38. 'Αριθ. Εύρ. ΑΕ 79/Πμ 11. Διαστ. ύψ. 0.026 μ., πλ. 0.017 μ. (πίν. 7)
 Πηλός με ελάχιστη μίκα, ρόδινο χρώματος. Γάνωμα καστανέρυθρο. Τά φύλλα είναι γωνιώδη με όξειες απολήξεις. Φέρουν ένα κεντρικό νεύρο και έχουν διπλό περιγράμμα.
 Πρβλ. Délos XXXI, πίν. 107, άρ. 8582, σελ. 464.
 Istan. Mitt., 30, 1980, πίν. 55, άρ. 61.
 Antioch IV, εικ. 14, άρ. 4.

Γ. Διακόσμηση: φυτικά θέματα.

39. 'Αριθ. Εύρ. ΑΕ 79/Πμ 38. Διαστ. διαμ. βασ. 0.039 μ. (πίν. 7)
 Πηλός μεταξύ ρόδινο και πορτοκαλλόχρου, ανάμικτος με μίκα. Σώζεται μέρος από τó σῶμα και τή βάση «μεγαρικού» σκύφου συγκολλημένο από τέσσερα κομμάτια. Στόν ίδιο σκύφο άνήκουν και άλλα δέκα μικρά κομμάτια, τά όποια δέ συγκολλούνται. 'Η επιφάνεια του άγγείου είναι αρκετά διαβωμένη. 'Από τή διακόσμηση τής βάσης έχει απομείνει μόνο ό κεντρικός πυρήνας ενός ρόδακα. Στο σῶμα ή διακόσμηση θά πρέπει νά ήταν διαταγμένη σε πλατιές όριζόντιες ζώνες. 'Η κατώτερη ζώνη έφερε πλατεία «γλωσσοειδή» φύλλα έναλλασσόμενα με φύλλα άκάνθου. Πλήρης και άκριβης άνασύσταση του διακοσμητικού θέματος είναι δύσκολο νά γίνει μόνο από τά θραύσματα πού υπάρχουν.
 Πρβλ. Délos XXXI, πίν. 1, άρ. 650., BSA, 73, 1978, πίν. 8. BSA, 76, 1981, πίν. 12, σελ. 100.

Lilly Ghali-Kahil, La céramique Greque (fouilles 1911-1956) Etudes Thasiennes, VII, Paris 1960, πίν. LIX, άρ. 9, σελ. 132.

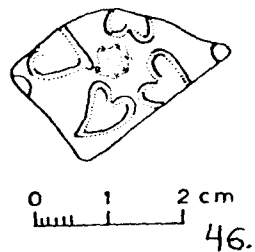
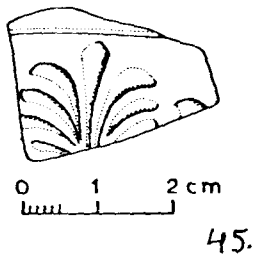
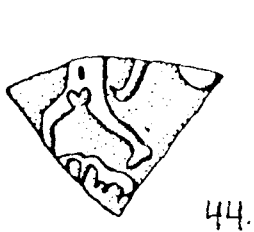
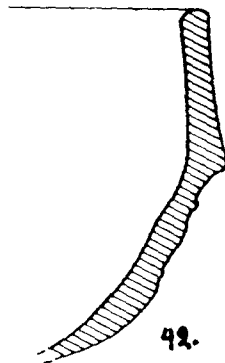
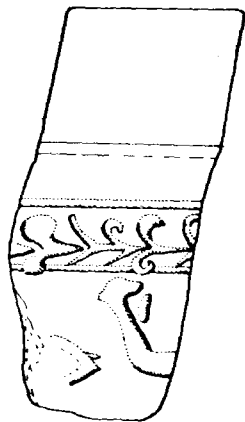
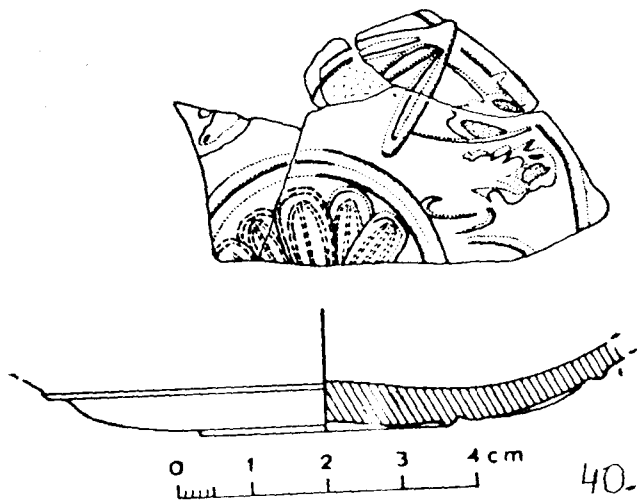
40. 'Αριθ. Εύρ. ΑΕ 80/Πμ 30. Διαστ. (εικ. 7, πίν. 7)
 Πηλός με μίκα, ρόδινο χρώματος. Γάνωμα καστανέρυθρο. Σώζεται μέρος από τή βάση και τó σῶμα του άγγείου, συγκολλημένο από τέσσερα κομμάτια. 'Η βάση φέρει πολύφυλλο ρόδακα. 'Από τó σῶμα σώζεται όλοκληρο τó ύψος τής κατώτερης πλατιάς ζώνης. 'Η διακόσμηση είναι παρόμοια με τού προηγούμενου όστράκου.
 Πρβλ. Délos XXXI, πίν. 30, άρ. 375, σελ. 154. πίν. 28, άρ. 814, σελ. 124
 Marie Louise Bernhard, La céramique Hellenistique de Mirmekei, στα Atti del Settimo Congresso Internazionale di Archeologia Classica, 1961, III, σελ. 73 κ.έ. πίν. V, άρ. 12, 14.
 Για τó ρόδακα τής βάσης βλ. BSA, 73, 1978, πίν. 8.

41. 'Αριθ. Εύρ. ΑΕ 81 / Πμ 8. Διαστ. μεγ. ύψ. 0.025, πλ. 0.030 μ. (πίν. 8)
 Τά έξ όστρακα συνανήκουν, αλλά δέ συγκολλούνται.
 Πηλός με ελάχιστη μίκα, ρόδινο χρώματος. Γάνωμα έσωτερικά και έξωτερικά έρυθρωπό διατηρημένο αρκετά καλά. 'Από τή διακόσμηση σώζε-

ται φύλλο ακάνθου τὸ ὁποῖο θὰ πρέπει νὰ ἐναλλασσόταν μὲ μακρόστενα «γλωσσοειδῆ» φύλλα.

Πρβλ. Délos XXXI, πίν. 1, ἀρ. 1216.

42. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 79/Πμ 41, ΑΕ 79/Πμ 21, ΑΕ 79/Πμ 14. (εἰκ.7., πίν.8)
Διαστ. ὕψ. 0.051μ., πλ. 0.025 μ., ὕψ. 0.037μ., πλ. 0.027 μ., ἀντίστοιχα.
Πηλὸς μὲ μίκα, ρόδινου χρώματος. Γάνωμα καστανομέλανο. Τὰ τρία θραύσματα προέρχονται ἀπὸ τὸ ἴδιο ἀγγεῖο. Σὲ ὀριζόντια ζώνη κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἀποδίδεται συνεχόμενο ἑλικοειδὲς κόσμημα. Ἀπὸ τὴν ἀνάγλυφη παράσταση στὸ σῶμα στὸ ἓνα θραῦσμα διακρίνεται λυγισμένο καὶ ἀνασηκωμένο τὸ χέρι ἀνθρώπινης μορφῆς. Στὸ ἄλλο θραῦσμα ἀποδίδεται ἀνάγλυφα λωτόσχημο ἄνθος.
43. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 79/Πμ 42, ΑΕ 79 / Πμ 43. Διαστ. ὕψ. 0.035 μ., πλ. 0.035 μ. καὶ ὕψ. 0.017μ., πλ. 0.033 μ. ἀντίστοιχα. (πίν. 8)
Τὰ δύο θραύσματα συνανήκουν ἀλλὰ δὲ συγκολλοῦνται. Πηλὸς μὲ ἐλάχιστη μίκα ρόδινου χρώματος. Γάνωμα καστανομέλανο. Τὴν ὀριζόντια ζώνη περιτρέχει ἑλικοειδὲς κόσμημα.
44. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 79/Πμ 47. Διαστ. ὕψ. 0.021 μ., πλ. 0.029μ. Βλ. «Ἐκθεση» 1979», σελ. 188, εἰκ. 8, ἀρ. Κατ. Β 25. (εἰκ. 7, πίν. 8)
ΑΕ 79/Πμ 13. Διαστ. ὕψ. 0.029 μ., πλ. 0.030 μ. (πίν. 8)
Τὰ δύο θραύσματα προέρχονται ἀπὸ τὸ ἴδιο ἀγγεῖο. Πηλὸς μὲ ἐλάχιστη μίκα ρόδινου χρώματος. Γάνωμα καστανομέλανο.
Στὸ ἓνα θραῦσμα σώζεται μέρος ἀνδρική, γυμνῆς μορφῆς σὲ διασκελισμό, ἐνῶ στὸ ἄλλο θραῦσμα διακρίνουμε τὸ πέλμα μορφῆς τῶν ἴδιων διαστάσεων. Στὴν παράσταση ὑπάρχει συνδιασμός φυτικῶν θεμάτων καὶ ἔμβιων μορφῶν.
45. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 80/Πμ 4. Διαστ. ὕψ. 0.020μ., πλ. 0.028μ. (εἰκ. 7, πίν.9)
Πηλὸς μὲ μίκα, ρόδινου χρώματος. Γάνωμα καστανέρυθρο. Ἀπὸ τὴν παράσταση σώζεται τὸ ἀνώτερο τμήμα ἀνθемίου μὲ ἐλεύθερα καμπυλούμενα φύλλα.
Πρβλ. Samaria III, εἰκ. 63, ἀρ. 23, σελ. 280.
46. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 80/Πμ 21. Διαστ. ὕψ. 0.021μ., πλ. 0.028μ. (εἰκ.7, πίν.9)
Πηλὸς μὲ ἐλάχιστη μίκα ρόδινου χρώματος. Γάνωμα καστανέρυθρο. Σὲ ὀριζόντια διάταξη τριφυλλόσχημο ἄνθος μὲ φύλλα καρδιόσχημα.
Γιὰ τὸ διακοσμητικὸ θέμα βλ. P. Callaghan, The trefoil style and Second - Century Hadra Vases, BSA, 75, 1980, σελ. 33 κέ.
Délos XXXI, πίν. 33, ἀρ. 862.
47. Ἄριθ. Εὐρ. ΑΕ 79/Πμ 12. Διαστ. ὕψ. 0.022μ., πλ. 0.033μ. Βλ. «Ἐκθεση 1979», σελ. 188, εἰκ. 8, ἀρ. Κατ. Β 6. (εἰκ. 7, πίν. 9)
Πηλὸς μὲ μίκα, ὑποκίτρινος. Σώζονται ἕγνη ἀπὸ καστανομέλανο γάνωμα. Ἀπὸ τὴν παράσταση σώζεται σχεδὸν ὀλόκληρη λύρα, τὴν ὁποία κρα-



Θραῦσμα με παράσταση ἔμβιας μορφῆς.

τᾶ ἔρωτιδέας.

Πρβλ. Délos XXXI, πίν. 6, ἀρ. 3323, πίν. 8, ἀρ. 3478, σελ. 42.

48. Εἴκοσι ἑνέα μικρά θραύσματα ἀπὸ διαφορετικὰ ἀγγεῖα με φυτική διακόσμηση, ἡ ὁποία λόγῳ τοῦ μεγέθους τῶν ὀστράκων εἶναι δύσκολο νὰ ταυτιστεῖ. (πίν. 9)
49. Ἐξ μικρὰ θραύσματα ἀπὸ τὸ χεῖλος «μεγαρικῶν» σκύφων. Σὲ ὅλα τὸ χεῖλος κάμπτεται ἑλαφρὰ πρὸς τὰ μέσα. (πίν. 9)

Με βάση λοιπὸν τὰ δικκοσμητικὰ θέματα καὶ τὸ σχῆμα τους, ὕστερα ἀπὸ συγκρίσεις καὶ τυπολογικούς παραλληλισμούς κυρίως με τὰ ἀγγεῖα ποὺ βρέθηκαν στὴ Δῆλο καὶ ἀλλοῦ, τὰ ὄστρακα ἀπὸ τὶς Λεῦκες - Ἀγία Εἰρήνη τοποθετοῦνται χρονικὰ, κατὰ προσέγγιση, στὸ 2ο καὶ 1ο π.Χ. αἰ.¹.

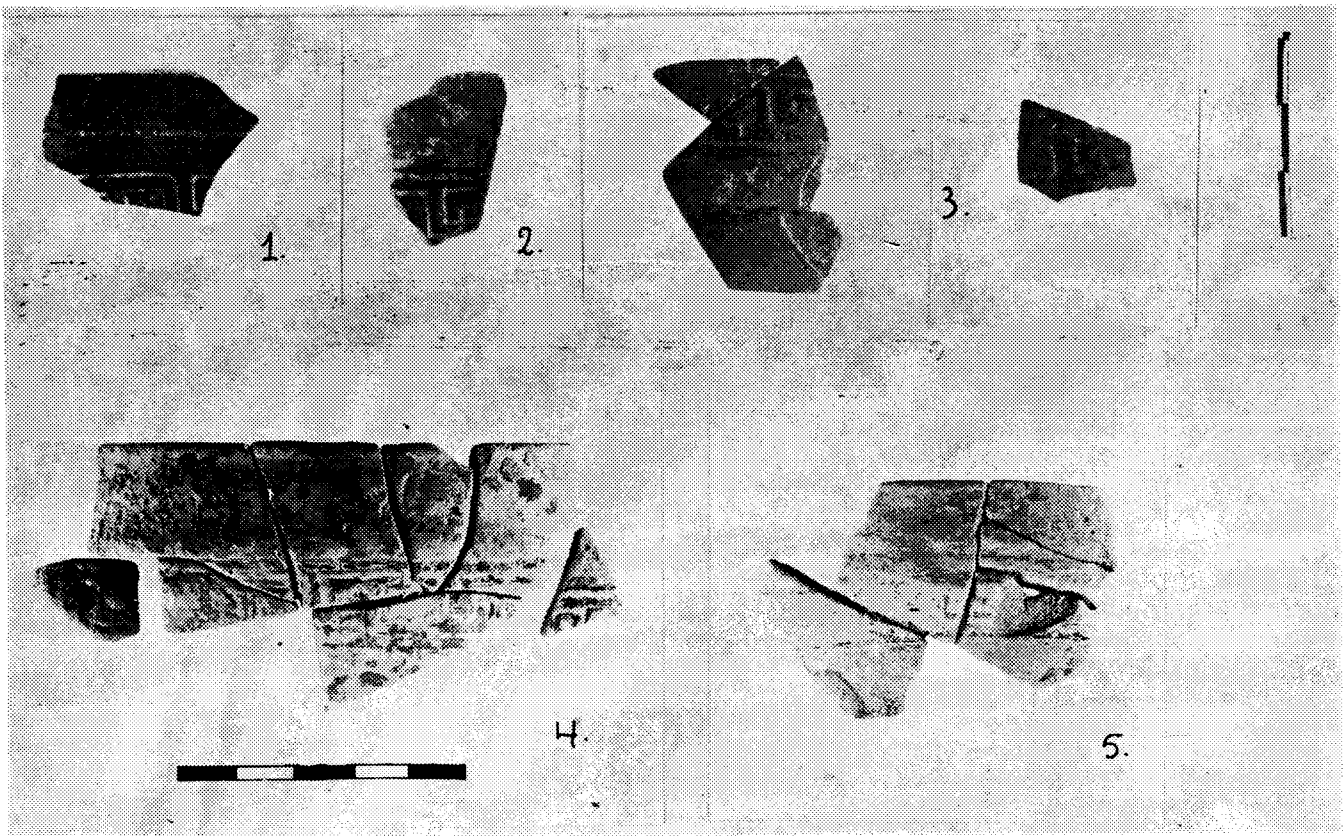
Δὲ μπορούμε ὅμως, τουλάχιστον πρὸς τὸ παρὸν, νὰ ἀποδείξουμε ἂν κατασκευάζονταν στὴν Ἀμοργὸ ἢ ἂν εἰσάγονταν ἀπὸ ἄλλο μέρος. Ὅστοςὸ πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ὑπάρχουν ἐνδείξεις γιὰ πιθανὰ ἐργαστήρια κατασκευῆς «μεγαρικῶν» σκύφων στὴν Ἀμοργό, γιὰτὶ βρέθηκαν στὴ θέση Μουντουλιά, στὴν ὁποία ἐντοπίστηκε ἡ ἀρχαία πόλη Μινώα, μῆτρες γιὰ τὴν κατασκευὴ «μεγαρικῶν» σκύφων². Οἱ τεχνικὲς ἀτέλειες ποὺ παρατηροῦμε σὲ μερικὰ θραύσματα ἀπὸ τὶς Λεῦκες ἐνισχύουν αὐτὴ τὴν ὑπόθεση. Ἔτσι στὰ ὄστρακα ἀρ. 3, 4, 9, 19, 40 ὁ πηλὸς στὰ ἐσωτερικὰ τοιχώματα ἔχει ρόδινο χρῶμα, ἐνῶ ἐξωτερικὰ κίτρινο. Ἐπίσης τὰ θραύσματα ἀρ. 28, 29, ἂν καὶ προέρχονται ἀπὸ τὸ ἴδιο ἀγγεῖο φέρουν διαφορετικοῦ χρώματος γάνωμα. Δὲν ἔχουν γίνεῖ ὅμως ἀκόμα ἀναλύσεις τοῦ πηλοῦ γιὰ νὰ διαπιστώσουμε ἂν οἱ ἀτέλειες αὐτὲς ὀφείλονται στὴν κατασκευὴ τοῦ ἀγγείου ἢ στὴ διατήρηση τῶν ὀστράκων σὲ σχέση με τὴ συσταση τοῦ ἐδάφους.

Ἡ συνέχιση τῶν ἀνασκαφῶν στὴν Ἀμοργό, καθὼς καὶ ἡ μελέτη, τῶν «μεγαρικῶν» σκύφων ἀπὸ τὴ Μινώα καὶ ἡ συνεξέταση τῶν στοιχείων ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὴ μελέτη τῶν πολιτιστικῶν καταλοίπων στὴν Ἀμοργὸ τῆς Ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς, θὰ διαφωτίσουν τόσο τὸ πρόβλημα τῆς παραγωγῆς τῶν «μεγαρικῶν» σκύφων στὶς Κυκλάδες, ὅσο καὶ τὴν ἱστορία τῆς Ἀμοργοῦ.

1. Ἐκθεση 1979, σελ. 186. «Γιὰ τὴν κατὰ προσέγγιση χρονολόγηση τῶν πυρῶν σημαντικὴ ἐνδειξη ἀποτελοῦν τὰ ὄστρακα ἀπὸ «μεγαρικούς» ἀνάγλυφους σκύφους ποὺ ἀνήκουν στὸ 2ο π.Χ. αἰ. καὶ δίνουν ἓνα σχετικὸ χρονικὸ ὄριο «ante quem».

2. Ἔργον 1981, σελ. 59-60 καὶ Ἐκθεση γιὰ τὴν ἀνασκαφὴ τῆς Μινώας ΠΑΕ 1981. (Ἔπὸ ἐκτύπωση).

Π Ι Ν Α Κ Ε Σ

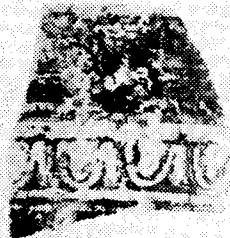




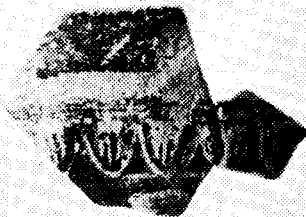
6.



7.



8.



9.



10.

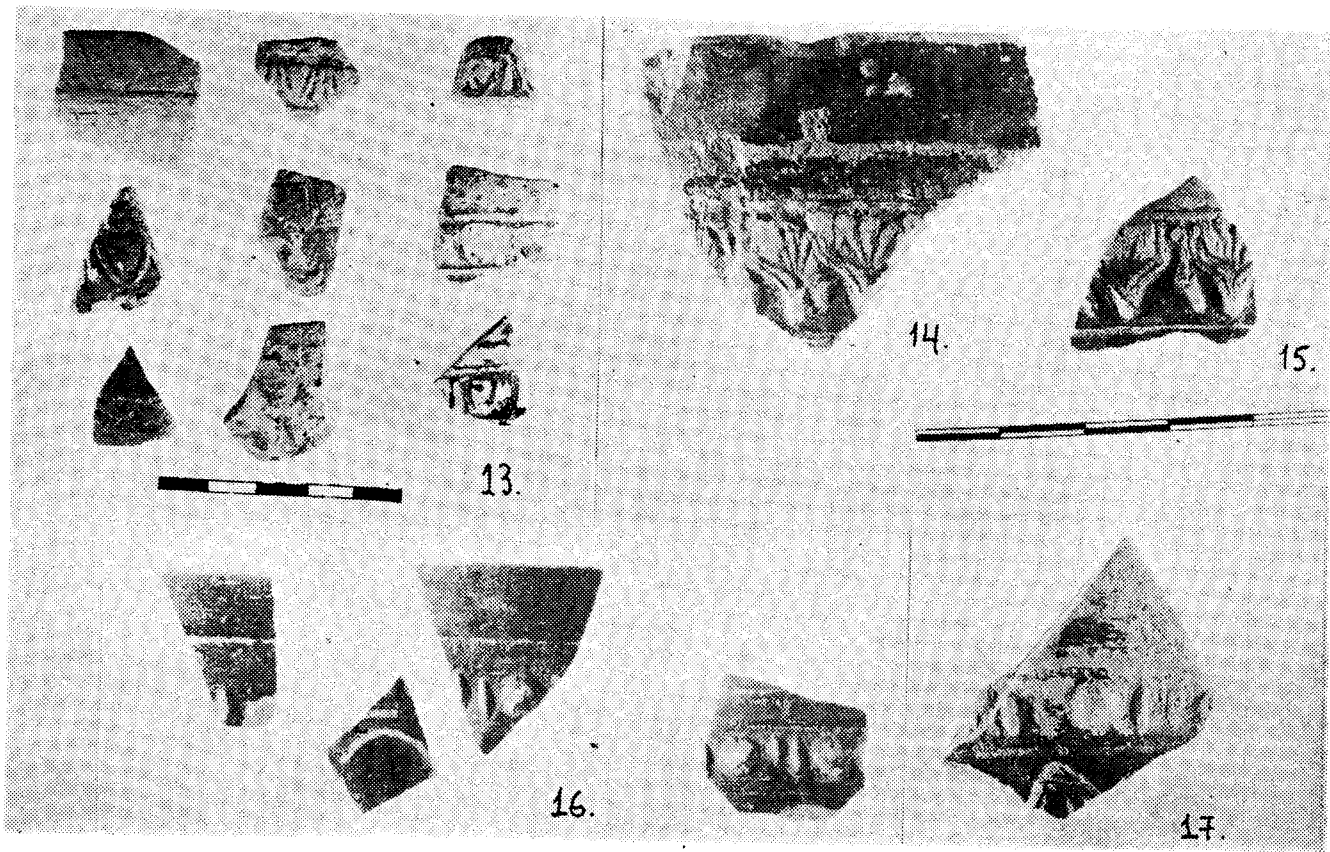


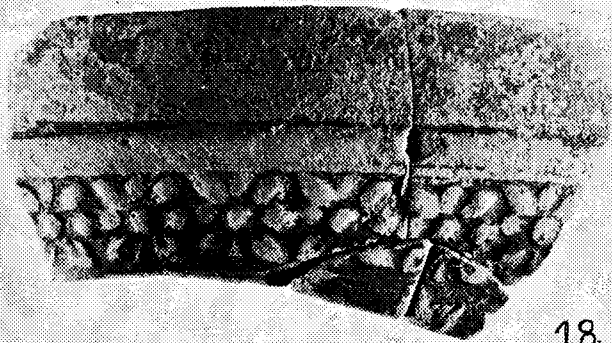
11.



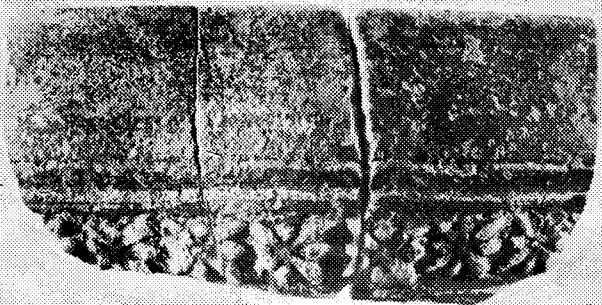
12.







18.



19.



20.



21.



22.



